

АНАЛИЗА КАПАЦИТЕТА ОПШТИНЕ БЕЧЕЈ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ ПРИОРИТЕТНИХ ПРАВАЦА РАЗВОЈА У ПЕРИОДУ 2019.-2021.ГОДИНЕ

Распоред утрошка буџетских средстава по функционалној класификацији

Према Закону о буџетском систему („Сл.гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 - испр., 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19, 149/20, 118/21, 118/21 – др. закон и 138/22), функционална класификација, као део система јединствене буџетске класификације, исказује расходе и издатке по функционалној намени за одређену област и независна је од организације која ту функцију спроводи.

Шема функционалне класификације дефинисана је Правилником о стандардном класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем („Сл.гласник РС“, бр. 6/16, 49/16, 107/16, 46/17, 114/17, 20/18, 36/18, 93/18, 104/18, 14/19, 33/19, 68/19, 84/19, 151/20, 19/21, 66/21, 130/21, 144/22 и 26/23) и садржи категорије, групе и класе.

Категорије групишу опште циљеве и задатке државе и означене су једноцифреним шифром: (0) Социјална заштита, (1) Опште јавне услуге, (2) Одбрана, (3) Јавни ред и безбедност, (4) Економски послови, (5) Заштита животне средине, (6) Послови становања и заједнице, (7) Здравство, (8) Рекреација, спорт, култура и вере, и (9) образовање, док групе (означене двоцифреним шифром) и класе (означене троцифреним шифром) детаљније разрађују садржај категорија и начине остваривања циљева.

Више корисника средстава могу имати исту функционалну класификацију, а корисник средстава може обављати активности у оквиру једне или више функција.

Преглед реализованих расхода и издатака буџета општине Бечеј, према заступљеним класама функционалне класификације у периоду 2019-2021. године дат је у Табели 1, а њихови збирни износи по категоријама и учешћу категорија у укупном извршењу буџета у Табели 2.

Табела 1. Распоред утрошка буџетских средстава по класама функционалне класификације, 2019-2021.године

Година	070 - Социјална помоћ угроженом становништву, неklasификована на другом месту	090 - Социјална заштита неklasификована на другом месту	110 - Извршни и законодавни органи, финансијски и фискални послови и спољни послови	130 - Опште услуге	160 - Опште јавне услуге неklasификоване на другом месту	180 - Трансфери општег карактера између различитих нивоа власти	360 - Јавни ред и безбедност неklasификован на другом месту	421 - Пољопривреда	451 - Друмски саобраћај	473 - Туризам	510 - Управљање отпадом	540 - Заштита биљног и животињског света и крајолика	610 - Стамбени развој
2019.	0	45.489	51.225	202.232	83.700	745	8.141	72.574	148.035	24.286	8.387	16.760	0
2020.	0	50.524	45.578	192.448	105.184	934	6.187	79.396	212.303	4.596	8.980	16.411	0
2021.	600	76.533	57.152	245.356	86.716	1.079	12.915	44.904	38.010	6.709	9.000	73.606	25.065
2019-2021.	600	172.546	153.955	640.036	275.600	2.758	27.243	196.874	398.348	35.591	26.367	106.777	25.065

620 - Развој заједнице	630 - Водоснабдевање	640 - Улична расвета	660 - Послови становања и заједнице неklasификовани на другом месту	700 - Здравство	810 - Услуге рекреације и спорта	820 - Услуге културе	830 - Услуге емитовања и штампања	840 - Верске и остале услуге заједнице	911 - Предшколско образовање	912 - Основно образовање и васпитање	915 - Социјално основно образовање	920 - Средње образовање	Укупно
54.230	47.191	31.705	56.452	20.224	66.520	71.396	7.500	2.400	148.365	100.062	939	42.801	1.311.359
34.358	58.491	17.698	76.632	18.200	69.126	56.713	8.250	250	149.044	86.408	775	34.835	1.333.321
80.745	93.467	14.021	76.530	20.742	85.965	76.084	8.250	1.730	167.294	119.359	1.002	45.167	1.468.001
169.333	199.149	63.424	209.614	59.166	221.611	204.193	24.000	4.380	464.703	305.829	2.716	122.803	4.112.681

Табела 2. Распоред утрошка буџетских средстава по категоријама функционалне класификације, 2019-2021.године

Редни број	Категорије финкционалне класификације	Укупна реализација по функционалној класификацији у периоду 2019-2021.	Процент учешћа функције у односу на укупан износ извршења буџета у периоду 2019-2021.
1	Социјална заштита (шифра 0) - класе 070, 090	173.146	4,21
2	Опште јавне услуге (шифра 1) - класе 110, 130, 160, 180	1.072.349	26,07
3	Јавни ред и и безбедност (шифра 3) - класа 360	27.243	0,66
4а	Економски послови (шифра 4) - класа 421	196.874	4,79
4б	Економски послови (шифра 4) - класа 451	398.348	9,69
4в	Економски послови (шифра 4) - класа 473	35.591	0,86
5	Заштита животне средине (шифра 5) - класе 510, 540	133.144	3,24
6	Послови становања и заједнице (шифра 6) - класе 610, 620, 630, 640, 660	666.585	16,21
7	Здравство (шифра 7) - класа 700	59.166	1,44
8а	Рекреација, спорт, култура и вере (шифра 8) - класе 810	221.611	5,39
8б	Рекреација, спорт, култура и вере (шифра 8) - класе 820, 830, 840	232.573	5,65
9	Образовање (шифра 9) - класе 911, 912, 915, 920	896.051	21,79

Извор података из табеле 1 и табеле 2: Одлуке о завршном рачуну буџета општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину.

Преко четвртине (26,07%) укупних расхода и издатака буџета општине Бечеј у периоду 2019-2021.године реализовано је у оквиру категорије Опште јавне услуге, највећим делом класама 130–Опште услуге а значајни износи реализовани су и у оквиру класе 160–Опште јавне услуге неklasификоване на другом месту, класе 110–Извршни и законодавни органи, финансијски и фискални послови и спољни послови, док је најмањим делом присутна класа 180–Трансфери општег карактера између различитих нивоа власти.

Друга по реду је категорија 9 – Образовање, са учешћем од 21,79%. Ова средства су усмерена за функционисање образовних установа, у класама 911–Предшколско образовање, 912–Основно образовање и васпитање, 920–Средње образовање на територији општине Бечеј.

У категорији 6 – Послови становања и заједнице, са учешћем у укупним расходима и издацима од 16,21%, највећи износ средстава распоређен је у оквиру класа 620–Развој заједнице, 630–Водоснабдевање и 660–Послови становања и заједнице неklasификовани на другом месту, које поред финансирања администрације послова и услуга везаних за развој и планирање уређења заједнице, садржи и средства издвојена за учешће у суфинансирању капиталних пројеката. Мањи износ односи се на класе 610–Стамбени развој и 640–Улична расвета.

У оквиру категорије 4 – Економски послови, реализовано је 15,34% укупних расхода издатака буџета, првенствено са фокусом на класу 451–Друмски саобраћај у оквиру којег поред одржавања саобраћајне инфраструктуре, вршено и капитално инвестирање у унапређењу квалитета услуга у овој области. Следеће класа која је важна у оквиру категорије економских послова је класа 421–Пољопривреда, која је окренута обезбеђењу подршке пољопривреди и реализује се по унапред утврђеном програму за развој ове области привређивања. У мањем обиму присутна је и класа 473–Туризам.

За рекреацију, спорт, културу и вере (категорија 8) издвојено је 11,04% расхода буџета у претходном трогодишњем буџету. Највећи део релизован је у класама 810–Услуге рекреације и спорта и 820–Услуге културе, док је најмањи део финансиран у класама 830–Услуге емитовања и штампања и 840–Верске и остале услуге заједнице.

Учешће категорије 0 – Социјална заштита, износила је 4,21% у посматраном периоду, при чему су скоро сва средства била везана за класу 090–Социјална заштита неklasификована на другом месту.

Категорија 5 – Заштита животне средине са 3,24% расхода и издатака општинског буџета, састојала се мањим делом од класе 510–Управљање отпадом и већим делом од класе 540–Заштита биљног и животињског света и крајолика.

Учешће категорије 7 – Здравство је 1,44% укупних буџетских расхода, које се односи на функционисање здравствених услуга.

Последња је категорија 3 – Јавни ред и безбедност, са 0,66% укупних расхода.

Однос планираног буџета и извршења у временском периоду 2019-2021.године

За оцену финансијских могућности за остваривање приоритетних циљева развоја општине Бечеј у периоду 2024-2030.године, неопходно је сагледати динамику реализације планираних расхода и издатака као и прихода и примања у претходном периоду, 2019-2021.године. Однос планираних и извршених укупних расхода и издатака, садржаних у одлукама о буџету општине (основне одлуке, без ребаланса), односно одлукама о завршном рачуну буџета за одговарајуће године овог периода приказан је у Табели 3.

Табела 3. Извршење планираних расхода и издатака буџета, 2019-2021.

Година буџета	Планирани обим расхода и издатака (и отпате дуга по кредитима) према Одлуци о буџету општине	Извршење буџета, расходна страна у класама 4, 5 и 6	Процент реализације планираног обима буџета - расходна страна
2019	1.977.886.000	1.369.383.000	69,23
2020	1.798.493.000	1.359.598.000	75,60
2021	1.662.158.000	1.489.832.000	89,63

Извор: Одлуке о буџету општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.16/18, 23/19 и 24/20); Одлуке о завршном рачуну буџета општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.21/20, 13/21 и 9/22).

Низак проценат реализације расхода и издатака у буџету општине у 2019.години од 69,23% се повећавала до 2021.године (89,63%). Оваква динамика извршења расхода и издатака је пратила одговарајућа кретања на приходној страни буџета, где се реализација кретала од 72,15% у 2019.години до 98,40% у 2021.години.

Табела 4. Остварење планираних прихода и примања буџета, 2019-2021.

Година буџета	Планирани обим прихода и примања према Одлуци о буџету општине	Остварење прихода и примања у буџетској години према Одлуци о завршном рачуну	Процент реализације планираног обима буџета приходна страна
2019	1.807.886.000	1.304.366.000	72,15
2020	1.663.493.000	1.352.586.000	81,31
2021	1.548.671.000	1.523.883.000	98,40

Извор: Одлуке о буџету општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.16/18, 23/19 и 24/20); Одлуке о завршном рачуну буџета општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.21/20, 13/21 и 9/22).

Осврт на расходе и издатке буџета из аспекта економске класификације

Учешће издатака за набавку нефинансијске имовине у структури планираних укупних расхода и издатака буџета општине Бечеј у периоду 2019-2021.године кретало се од 18,64% у 2019.години до 25,24% у 2020.години (Табела 5).

Табела 5. Структура планираних расхода и издатака буџета, 2019-2021.

Година буџета	Планирани обим расхода (ек.класификација у класи 4)	Планирани обим расхода (издаци за набавку нефинансијске имовине-класа 5)	Планирани обим расхода за отплату кредита - класа 6	Укупан планирани обим буџетских расхода и издатака	Процент планираних издвајања за капиталне издатке
2019	1.548.665.000	369.020.000	48.201.000,00	1.965.886.000,00	18,64
2020	1.208.910.000	431.382.000	146.201.000,00	1.786.493.000,00	25,24
2021	1.293.819.000	319.728.000	36.611.000,00	1.650.158.000,00	23,76

Извор: Одлуке о буџету општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.16/18, 23/19 и 24/20).

Учешће извршених издатака за набавку нефинансијске имовине у извршеним укупним расходима и издацима било је ниже него што је то случај са наведеним планираним износима и кретало се од 14,73% у 2021.години до 24,35% у 2020.години.

Табела 6. Структура извршених расхода и издатака буџета, 2019-2021.

Година буџета	Реализовани обим расхода (ек.класификација у класи 4)	Реализовани обим расхода (издаци за набавку нефинансијске имовине-класа 5)	Реализовани обим расхода за отплату кредита - класа 6	Извршење буџета, расходна страна у класама 4, 5 и 6	Процент учешћа реализованих капиталних издатака у односу на укупне расходе буџета општине
2019	1.134.700.000	191.854.000	42.829.000	1.369.383.000	17,14
2020	1.028.554.000	285.418.000	45.626.000	1.359.598.000	24,35
2021	1.270.372.000	174.592.000	44.868.000	1.489.832.000	14,73

Извор: Одлуке о завршном рачуну буџета општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.21/20, 13/21 и 9/22).

Процент реализације планираних издатака за набавку нефинансијске имовине кретао се у интервалу од 51,99% у 2019.години до 66,16% у 2020.години.

Табела 7. Издаци за нефинансијску имовину према изворима средстава и реализацији

Годи на буџе та	Планирани обим расхода (издаци за набавку нефинансијс ке имовине - класа 5)	Планирани обим расхода за капиталне издатке финансираних из различитих извора		Реализован и обим расхода (издаци за набавку нефинансијс ке имовине - класа 5)	Реализовани обим расхода за капиталне издатке финансираних из различитих извора		Процент реализац ије капиталн их издатака у односу на планске величине
		Извор буџета - 01	Други извори		Извор буџета - 01	Други извори	
2019	369.020.000	137.607.000	231.413.000	191.854.000	50.725.000	141.129.000	51,99
2020	431.382.000	302.674.000	128.708.000	285.418.000	53.538.000	231.880.000	66,16
2021	319.728.000	108.198.000	211.530.000	174.592.000	106.385.000	68.207.000	54,61

Извор: Одлуке о буџету општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.16/18, 23/19 и 24/20); Одлуке о завршном рачуну буџета општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.21/20, 13/21 и 9/22).

У реализацији планираних капиталних инвестиција општине Бечеј се у великој мери ослања на средства из других извора, а с обзиром на већу неизвестност у погледу њиховог прилива, то може значајно утицати на реализацију планираних капиталних пројеката.

Табела 8. SWOT анализа буџета у сфери капиталних инвестиција

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>*Усвојени плански документи са дефинисаним приоритетима развоја</p> <p>*Релативно стабилан и висок проценат остварења планираних прихода и примања буџета (изво 01) у протеклом периоду, захваљујући пре свега високом проценту остварења планираних прихода од пореза на доходак, добит и капиталне добитке.</p>	<p>*Ниска алокативна ефикасност у погледу успостављања приоритета унутар буџета и пратеће реалокације средстава на продуктивних приоритете.</p> <p>*Низак ниво буџетске подршке активној политици запошљавања, посебно у сектору малих и средњих предузећа и предузетника.</p>
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<p>*Конкурси за средства за суфинансирање капиталних инвестиција код виших нивоа власти и иностраних организација институција и фондова.</p> <p>*Јачање сектора МСПП и повећање запослености и конкурентности као основа раста буџетских прихода.</p>	<p>*Утицај пандемије на макроекономску стабилност и расположивост средстава за финансирање капиталних пројеката.</p> <p>*Сложеност конкурисања за средства суфинансирања капиталних пројеката код виших нивоа власти и осталих донатора.</p>

Осврт на расходе и издатке буџета из аспекта економске класификације

Анализа буџета општине Бечеј у периоду 2019-2021.године исмерена је на обим планираних и остварених прихода и примања и обим и структуру планираних и извршених расхода и издатакабуџета, са акцентом на капиталне издатке и структуру извора средстава за њихово финансирање.

Према резултатима анализе извршења укупних расхода и издатака буџета општине Бечеј у периоду 2019-2021.године, 47,86% реализованих буџетских расхода и издатака везано је за опште јавне услуге и образовање. Следе издвајања за послове становања и заједнице од 16,21% и економски послови од 15,34%. Издвајано је 11,04% за рекреацију, спорт, културу и веру. Преостала улагања су била по следећем распореду: 4,21% за социјалну заштиту, 3,24% за заштиту животне средине, 1,44% за здравство и 0,66% за јавни ред и безбедност.

Низак проценат реализације расхода и издатака у буџету општине у 2019.години од 69,23% се константно повећавао до краја 2021.године (89,63%). Динамика извршења расхода и издатака пратила је одговарајућа кретања на приходној страни буџета. Процент реализације планираног обима прихода и примања у истом периоду кретао се од 72,15% у 2019.години до 98,40% у 2021.години.

Учешће издатака за набавку нефинансијске имовине у планираним укупним расходима и издацима кретало се од 18,64% у 2019.години до 25,24% у 2020.години. Када су у питању реализоване вредности, учешће ове категорије у укупним расходима и издацима било је ниже и кретало се у интервалу од 14,73% у 2021.години до 24,35% у 2020.години. Процент реализације планираних издатака за набавку нефинансијске имовине растао је у посматраном периоду, од 51,99% у 2019.години до 66,16% у 2020.години, уз променљив допринос средстава из различитих извора и висок степен неизвесности њиховог прилива и правовремене употребе за финансирање планираних капиталних пројеката.

Реално планирање обима прихода и лимита расхода и издатака за сваког буџетског корисника, повећање алокацијске ефикасности у погледу поштовања развојних приоритета и унапређење техничке и оперативне ефикасности прибављања буџетских средстава и њихових коришћења са што нижим трошковима, представљају неопходне предуслове за јачање буџетских капацитета и успешну реализацију планираних капиталних инвестиција и стратешких циљева одрживог развоја локалне заједнице.

Литература:

1. Закон о планском систему Републике Србије (Службени гласник РС, бр.30/2018),
2. Закон о буџетском систему (Службени гласник РС, бр.54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013-испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015-др.закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019, 149/2020, 118/2021, 138/2022 и 118/2021-др.закон),
3. Одлуке о буџету општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.16/18, 23/19 и 24/20),
4. Одлуке о завршном рачуну буџета општине Бечеј за 2019, 2020 и 2021.годину (Сл.лист општине Бечеј, бр.21/20, 13/21 и 9/22),
5. Правилник о стандардним класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем (Службени гласник РС, бр.6/2016, 49/2016, 107/2016, 46/2017, 114/2017, 20/2018, 36/2018, 93/2018, 104/2018, 14/2019, 33/2019, 68/2019, 84/2019, 151/2020, 19/2021, 66/2021, 130/2021, 144/2022 и 26/2023),
6. Стратегија локалног одрживог развоја општине Бечеј 2013-2020 (Службени лист општине Бечеј, бр.12/2013).